

1373-

פרוטוקול מס. 244

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום שלישי,
י"ג בניסן תשל"ה - 25.3.75, משעה 10.00.

(בתל-אביב, בבנק ישראל)

נוכחים - חברי הוועדה:

י: קרגמן - היו"ר
ע: אמוראי
א: אפרת
ש: ארליך
מ: ארנס
י: בדר
י: גולן
צ: גרשונז
ב:צ: חלפון
א: מלמד
ע: פיינמן
י:ש: פלומין
ג: פח
ד: קורן
ח: קורפו
נ: קצב
א: שוסטק

מוזמנים:

א: גפני - הממונה על התקציבים
א: לאור - משרד האוצר
ש: גרשנפון - " "
י: יעקבי - משרד החינוך והתרבות
ח: מולכו - יו"ר מועצת המנהלים של "מקורות"
י: הרמלין - מנכ"ל בינוי ופיתוח
פ: בן-מאיר - "מקורות"
א: שינטל - "

מזכיר הוועדה: א. קרסנר

הקצרנית: שולמית פרג

בסדר-היום: - תקציב רשות השידור לשנת הכספים 1975 - (אישור 20% של התקציב המוצע לתקופה של 3 חודשים);
- תקציב הרשות לניירות ערך לשנת הכספים 1975 (מכ"ש האוצר מ-24.3.75) - (אישור 20% של התקציב המוצע לתקופה של 3 חודשים);
- הסקעות בחברת בינוי ופיתוח (פנייה מס. 54 של הממונה על התקציבים מ-6.10.74);
- ערבות מטעם המדינה למרחבים מפעלים בע"מ (מכ"ש האוצר מ-2.3.75) - (אישור הערבות בהתאם לתנאים כמפורטים במכתב הנ"ל);
- שנויים בתקציב לשנת 1974 - שמגן ברזרבה ובתקציבים מיוחדים שמושג בלעדית חספ"ב משנת 1973

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. קרגמן:

ועדת המשנה שבראשותו של ח"כ מלמד אישרה כל השינויים בתקציב פרט לנושא בינוי פליטות שבו נעסוק היום. כמו כן, לאחר בקשתו של ח"כ קורפו לקבל הסברים בענין התחבורה - אז גם בזה נדון.

אני מציע שכל אותם הדברים שנתקבלו פה אחד בוועדת המשנה, נאשר. ואילו כל הדברים האחרים שלא נתקבלו - נדון עליהם כאן.

יתכן שאסכים לאשר את מה שאושר בוועדת המשנה. אבל קודם כל נדון על הדברים שלא אושרו, ואחר כך נאשר את אלה שאושרו.

י. בדר:

בסעיף 51 - אגודות ספורט - ח"כ קורפו בקש הסברים.

היו"ר י. קרגמן:

א. גפני:
בתקציב משרד החינוך היה פרט 6030 - "תרבות נוער וספורט". בסעיף 51 כתוב שזה להקמת מבנים לתרבות נוער וספורט ותנועות נוער. ברור שבחור זה נמצאים "שמעון" ו"בני-יהודה". אלו הן שתי קבוצות שאנחנו רואים אותן כטיפול סוציאלי.

250 אלף ל"י - היתה המלצה של משרד החינוך להתחשב במובן הסוציאלי של הקבוצות האלה: "שמעון", "מכבי" ו"בני-יהודה", להעניק להן סכום זה.

יש שתי קרנות - קרן קטנה וקרן גדולה בקרנות אלה יש סכומים גדולים שנפנה

ח. קורפו:

סכומים אלה לכתובת הנכונה.

אני מניח שהם נכנסו לבעיה כספית בגלל השיפוצים.

א. גפני:

אני מניח שאם היו קבוצות בעלות אופי דומה, אז היו מאפשרים להן לקבל כפי שמקבלות שלושת קבוצות אלה.

250 אלף ל"י - זה גם ל"מכבי" כנגד תרומה מקבילה להקמת מחקנים. אני חושב שחברי הוועדה מכירים את הבעיה הזו.

אני מתקשה להבין את הבעיה הזו - כי מענקים לבניית מיבנים לספורט היו

י. בדר:

בסכום של 9 מיליון ל"י

מה עם 10 מיליון ל"י שזה צהורה הגדלה של 100 אלף ל"י? (א. גפני: זו טעות. בדברי הסבר יש פירוט) מניין לקחו את הכסף? למעלה כתוב שמוסיפים 10 מיליון ל"י, וזה כנראה מקביל ל-10 מיליון ש"ש.

ועתה, לגבי פרט 607/61 - "השתתפות הוצאות חירום אזרחיות" 10 מיליון ל"י (-) - לדעתך, זו הגבלה ולא הגדלה. כי אם זו הגדלה אז היו כותבים אחרת.

א. גפני:
 10 מיליון ל"י - זה סעיף מול סעיף.
 י"ש סעיף "השתתפות הוצאות חירום
 אזרחיות" - שנמצא בתקציב שמממן הקמת מקלטים --- (י. בדר: אני לא
 מדבר על מטרות).

אני מנסה להסביר. זה גידול תקציב
 של מוסדות חינוך ב-10 מיליון ל"י, וזו פעולה חינוכית לאחר מה שקרה
 במעלות. (היו"ר י. קרגמן: אנחנו לא נאשר סעיף זה.)
 מכל מקום, אנחנו נבדוק את הסעיף הזה.

היו"ר י. קרגמן:
 אני מבקש לאשר החלטות ועדת המשנה
 שבהן אין ערעורים.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת היו"ר - לאשר מה שנתקבל פה אחד
 בוועדת המשנה לענין שינויים בתקציב - רוב

הצעת היו"ר - נתקבלה

א. גפני:
 יש כאן טעות טכנית בזה שהכניסו את
 הסכום הזה של 10,6 מיליון ל"י בסעיף
 תרבות נוער וספורט.

סעיף 51 - אגודות ספורט - אושר

סעיף 54 - בינוי ופיתוח:

היו"ר י. קרגמן:
 הובאה בפנינו הצעת תקציב של רשות
 השידור. הממשלה החליטה לאשר את התקציב
 לשלושה חודשים, והיא גם הציעה לאשר 25% של התקציב של הרשות.
 אני מציע שנאשר להם תקציב של 20% לתקופה
 של 3 חודשים, כפי שעשינו בעבר. אנחנו עוד נדון בתקציב רשות השידור.

י. בדר:
 אני מסכים שנאשר 20% של התקציב לשלושה
 חודשים. אבל אני מבקש מיושב ראש הוועדה
 לא לחכות לדיון על תקציב זה עד סוף יוני.

היו"ר י. קרגמן:
 אני מסכים שבתקציב רשות השידור נתחיל
 לדון בראשית הענין, ואנחנו בינתיים
 נעבור על התקציב הזה בבית.

י. בדר: שמעתי שיש פגרה של הכנסת על מנת שחברי הוועדה יוכלו לנוח. האם שמועה זו נכונה? ומדוע מוסיפים לנו עבודות שנעשה אותן בבית?

ד. קורן: בקשר לרשות השידור: מנכ"ל רשות השידור הסביר כי רוב ההוצאות שלהם הן בקשר להזמנת חכניות שניתנות במשך כל השנה. עד כמה שאני מביין, גם ההכנות בחלקן המכריע - נעשות בתחילת השנה. (א. גפני: זה מחולק לשני חלקים) - מה שאני חושב מאד הוא מפני 20% שיכול להיות טוב לטווח קצר. ואם זה לטווח יותר ארוך - לא יהיה טוב. אם כן, מוטב שנדון על כך בעוד שבועיים. המנכ"ל הסביר לנו בזמנו כיצד הם בונים את המערכת. חלק גדול של התכניות שיינתנו בסוף השנה, עכשיו מכינים אותן.

היו"ר י. קרגמן: אני מציע לא לקיים בירור בעניין זה. אי אפשר לאשר פרוטה לחקציב שאיננו ערוך, כי הוא בנוי בטנדנציה של שנה שעברה.

אנחנו נחנו לכל המשרדים 20%, שגם להם יש התחייבויות. לדוגמה משרד החינוך - שגם לו יש התחייבות - נתנו 20%. מכל מקום, העניין ייבדק. יהכך שחור כדי דיון נראה שנוכל לאשר מיד, אז נאשר ונחתך.

מ. ארנס: אני חושב שלא יהיה צורך לאשר דבר שלא בדקנו אותו קודם לכן. 36 מיליון - לא נחתך לאשר מבלי שנבדוק את הנתונים. (היו"ר י. קרגמן: את תקציב החינוך קראת?) לא יתכן שהיום בבוקר נקבל את זה ושכבר נאשר.

היו"ר י. קרגמן: אנחנו נתחיל לדון בתקציב זה מיד אחרי פסח. אין לי מניעה שנתחיל לדון בתקציב רשות השידור. זה אושר רק אתמול בממשלה.

אני מציע לאשר 20% מכלל תקציב רשות השידור, ולתקופה של 3 חודשים, ומאוחר יותר נתחיל לדון בזה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה לאשר 20% של תקציב רשות השידור לשלושה חודשים
- רוב
- 1 (ח"כ ארנס) נגד

ה הצ ע ה - נ ת ק ב ל ה

י. בדר: אני מבקש לעשות את ההחלטה הזו בעקבות ההחלטה שנתקבלה לגבי תקציב ביניים. כך שזה לא 20%. לאחר מכן יש לכתוב שם כי הלוקת התקציב לפרטים יהיה כפי שכתוב בתקציב.

היו"ר י. קרגמן: אנחנו כבר ננסח את זה.

הצעת תקציב רשות ניירות ערך לשנת
הכספים 1975 (מכתב שר האוצר
מ-24.3.75):

גם כאן אני מציע לאשר להם 20% של
התקציב.

היו"ר י. קרגמן:

זה נוהל לא תקיף, וזה עידוד מצדך
לנוהל לא-תקיף זה. אנחנו נאשר להם
20% מבלי כל אפשרות לקרוא את התקציב ולא לדון עליו.

מ. ארנס:

אדוני, אם אתה רוצה שיהיה דיון,
אז אני מוכן מחר לשבת. אי אפשר
להעניש את הרשות בעניין זה. הממשלה היתה עסוקה עם קיסטינג'ר, לכן
זה לא הובא בפנינו לפני כן.

היו"ר י. קרגמן:

אני מצטער ששר האוצר מזלזל בוועדת
הכספים, בזה שהוא שלח לנו רק מכתב
אני מציע לאשר 10%.

ש. ארליך:

אני מציע לאשר 15%.

י. בדר:

ב-24 במרץ הביאו לנו דוקומנט זה.
אני מצטרף לאלה שמביעים מורת רוח

היו"ר י. קרגמן:

שכר הגישו לנו בקשה זו.

אם אתה מביע מורת רוח, אז אני
מבטל את ההצעה שלי.

ש. ארליך:

אני אודיע לשר האוצר - וזה בהתאם
להצעתו של ח"כ ארליך - שלא יתכן

היו"ר י. קרגמן:

להגיש לנו תקציב ב-24 במרץ.

ה צ ב ע ה

- בעד ההצעה לאשר 20% של תקציב ל-3 חודשים - רוב
- נגד (חברי הכנסת ארנס ובדר) - 2

ה הצ ע ה - נ ח ק ב ל ה

לשלוח מכתב לשר האוצר ולהביע בו מורת רוח
על כי ששולחים תקציבים לאישור ועדת
הכספים לתקופה המתחילה ב-1 באפריל רק ביום
24 במרץ.

ה ו ח ל ט

סעיף 54 - בינוי ופיתוח :

העניין הובא לוועדת המשנה, והיא החליטה לא לדון אלא במליאת הוועדה.

היו"ר י. קרגמן:

מדוע לא לקרוא לזה "ורד ב"?

י. בדר:

אולי נוכל למחוק את 1973? הרי זה נעשה לא על דעתנו. לכן אנחנו

ח. קורפנו:

צריכים להתייחס ל-1974/1975.

הפעולה לא נעשתה. אנחנו שלחנו לכם חוברת. למעשה, זו חברת בת של

ח. מולכר:

חברת מקורות שהוקמה לאחר קבלת מסקנות ועדת-שבעה שנתמנתה.

הוקמה חברה שעוסקת בעיקר בביצוע של

תקציב פיתוח מקורות המים. החברה איננה עובדת באף מקום, ואין בזה שום גורם חוץ. זה לוויסות העבודה. לדוגמה: היו צריכים לבצע עבודות ביצורים ברמת הגולן, אז אנחנו עשינו זאת, כי הצבא בקש שנבצע את זה. זה נקרא אצלנו "גורם חוץ פחוץ לעבודות "מקורות".

כידוע לכם, תקציב השנה מסתכם

ב-190 מיליון ל"י. אנחנו זקוקים להשקעות מסוימות כדי לבצע את העבודה. כך שהגשנו תקציב בעניין זה, ואנחנו חייבים לחדש אותו משום שאחרת לא נוכל לעמוד בפני אתגרים שעומדים בפנינו.

אין לזה כל קשר עם "ורד".

אכן יש כאן גרעון שהצטבר מבחינת

העבודות שנעשו במסגרת "מקורות" עצמה.

יש לי השגה עקרונית והשגה ספציפית. אני מתנגד עקרונית ש"מקורות" תטפל

י. גולן:

בבניה. אני לא מתייחס אפילו לגרעון. גם אם היתה מראה 100 מיליון ל"י רווח, אני הייתי מתנגד לזה. אני מתנגד שחברת מים תטפל בבניה.

אני לי ידועות ש"מקורות" מבצעת

עבודה יפה וטובה מאד. אבל אינני יודע מדוע צריך להקים עוד חברת בניה, ובעיקר שהיא לא כל כך רווחית. האם יש לנו עוד אפשרויות כספיות כדי לעשות ניסויים להפסדים? האם לא די למדנו לקח? למה צריך לעשות כפילות. חברות בניה חסרות בארץ הזו עם נסיון כביר?

מקומם אותי דבר נוסף: כל אחד יש

לו מה למכור בבטחון כשהוא מצטיין בעבודות ביצורים. והרי קיים סולל-בונה, ויש לו נסיון. מכל מקום, אני חושב ש"מקורות" צריכה לעסוק במה שהיא קרואה לעשות. ורק זה. לכן אני מתנגד לבינוי ופיתוח. פתאום יש לממשלה כסף - ואת זה אני מפנה לאגף התקציבים. 25 מיליון ל"י היתה צריכה להשקיע בבנק הבינלאומי הראשון! אגב, מה הוא עושה בתעשייה - כאילו והוא מציל את התעשייה! אנחנו נאבקים בתקציב המים שאומרים שאין ולא יהיה - רבע מיליארד ל"י. ופתאום יש 10 מיליון ל"י לבינוי ופיתוח.

אילו חברה זו היתה רווחית, מילא.

אני צריך עוד חברה שתושיט יד לתקציב המדולדל הזה? אני מפסיק להביץ כל דבר. אני מפסיק להביץ את המדיניות. מצד אחד, יש מחנק בלתי רגיל, ומצד שני מביאים בפנינו דבר כזה. אני ממש לא מביץ את זה.

א. מלמד:

זה נלקח מחברת מקורות שעשתה לבד עבודות, התמחתה בדבר אחד, וזה די סביר. מה שלא סביר - וזו שאלה שמכוונת לאוצר - מדוע צריך להגדיל את הון המניות של "מקורות"? למה לא להשקיע בחברת הבת? יש ב"מקורות" שלושה בעלי מניות. אם יש הפסד, אז כל המימון הוא על הממשלה. זה אוחז מיבנה של צי"ס. אמרנו, שאם יש הפסד - על הממשלה. מה הטעם לתת לסוכנות ולהסתדרות? זה אינני מביין. זה נובע מהיסטוריה מסוימת. אז עכשיו - הזדמנות לתקן. מוקמת חברת בת. מדוע להשקיע בחברת בת בשעה שהממשלה יכולה להשקיע ישירות?

אני מחייב ריאורגניזציה. אבל אינני מחייב את המיבנה הזה. אני חושב שהממשלה צריכה להשקיע ישירות בחברת בת, ואז יש לה דעה יותר גדולה, בהתאם להשקעה. (ח. קורפנו: גם "ורד" היתה חברת בת).

כשהיו הפסדים ב"ורד", מי שילם? - הממשלה. אם כן, זה מחזק את דברי. יש להשקיע ישירות, ולא בחברת "מקורות" ששם יש לה שליט זכות דעה.

י. בדר:

מה זכויות המניות שהממשלה עומדת לרכוש? כמה אחוז יהיה לה בחברה אחרי שתרכוש? האם יהיה לממשלה שליטה בחברה זו?

אנחנו יושבים על חוק חברות ממשלתיות, ושם קבענו לנו כמה כללים. היה כלל אחד שחברת רצו להכניס לחוק - שלגבי העתיד לא תרכוש הממשלה מניות בחברה שאיננה ממשלתית. אכן זה לא הוכנס לחוק, אבל כולנו הסכמנו שזו המגמה.

לממשלה יש שליט ב"מקורות".

800 מיליון ל"י. טרם נקבע מה אופי של כסף זה. אם זה השקעות במניות, אם זה הלוואה. אם זו הלוואה, באילו תנאים? אם היו מניות בעלי השפעה, אז לא שליט ב"מקורות". אלא 90%.

800 מיליון ל"י שאינם צמודים, אינם משלמים רבית, כי זה עוד לא הוחלט. חברת החשמל נמצאת במצב כזה, כי היא ממנת את עצמה. היא עמוסה לא רק ברבית, אלא גם בהצמדה.

ל"מקורות" יש כסף בלי רבית, בלי הצמדה, בלי שום דבר, ולממשלה יש שם שליט.

יתר על כן, יש לנו עניין עם "מקורות" היה עניין של "ורד". לממשלה לא היה שום חלק ממשי ב"ורד". "מקורות" הערימה עלינו, ובמקום לבקש הלוואות בערבות המדינה, דבר שהיה מקל על ההלוואות, אז היא לקחה בשביל "ורד" הלוואות בתנאים מסחריים בחו"ל, ובערבות "מקורות". ומי שילם בעד "ורד"? - הממשלה. טוב.

עכשיו, אני מסתכל מה נעשה בחברה זו. לחברה זו יש הון מניות נפרד; תקבולים וכו' - 23 מיליון ל"י. 100% ברור, שלממשלה אין שליטה שם. דרך "מקורות" אין לה השקפעה, כי יש לה שליט. וכאן יש לה שוב שליט.

אני שואל: איך אנחנו יכולים לנהוג

כך בכספי משלם המסים?

זאת ועוד: יש הפסד מצטבר של

14 מיליון ל"י יש התחייבויות לזמן קצר בסכום של 37 מיליון ל"י; יש התחייבות לא לזמן קצר - 17 מיליון ל"י. מה הכיסוי?

- הכיסוי הוא "ורדי" ממש. רכוש

שוטף, מלאי, עבודות ועוד - מה זה? אני לא הייתי קונה את זה מיליון ל"י. אתה יודע מה זה? זהו סעיף "ורדי" ממש. "ורד" היתה ממנת את תקציבה בסכומים אלה עד שקרה מה שקרה. אז דורשים מאתנו להשקיע בלי שליטה, פחות משליט, במניות של חברה שיש לה הפסדים.

י. בדר:

שהרכוש שלה הוא פיקטיבי. אני יודע מה זה 56 מיליון ליי שחיבים לה. למה לא שילמו? האם זה צמוד? - לא. זה עם רבית? 56 מיליון ליי זכויות שוטפות בחברה כזו פירוש הדבר שזה חובות שלא שוות פרוטה.

אני מציע לקבל אינפורמציה על כך. אני מראש אומר שכסף שניתן לחברה זו, זה מחנה, זה בניגוד למדיניות שלנו לגבי חברות. זה לא חברה ממשלתית, זה לא חברה שלמדינה יש שליטה.

מ. ארנס:

אני מציע להסתכל בחברה זו מנקודת ראות עסקית-כלכלית שהיא לגיטימית, אבל אינני יודע אם השקענו לפני שנה וחצי 26 מיליון ליי. יתכן שהרבה יותר במאזן. ביחוד עם האינפורמציה שבפנינו, לדעתי אין כל אפשרות לאשר את זה.

ג. פת:

אני רוצה לומר, שדו"ח זה שקבלנו גורם לרגשות מעורבים שיש לנו בלאו הכי.

נחנו לנו חוברת, שהכריכה שלה יפה מאד. היה דו"ח של ועדת סלמן על חבה זו. למה לא נותנים לנו דו"ח על רשות החברות? אני מבקש לקבל מיד - כלומר, שחברי הוועדה יקבלו - את דו"ח ועדת סלמן שמכירה את החברה הזו. שר החקלאות לא ידע להשיב לי כששאלתי בכנסת על חברה זו.

החברה הזו עוסקה בניגוד לעסקיה במים. היא מקימה שדות תעופה וכל מיני דברים שאין לה. זו האחות הקטנה של "ורד". אוי ואבוי לנו כאשר ידובר באחות הקטנה הזו. יצטברו חובות שהמדינה תצטרך לכסותם. מדובר פה על חכנית השקעות. כאילו מדובר על עבודות מים. איפה העבודות האחרות?

מבלי לדבר על הנקודות שהחברים העלו פה, ברצוני לומר כי אין מקום להמשיך החברה היום, וצריך למהר ולסגור אותה. להקים חברה קבלנית נוספת שתתחרה בשוק על הקמת חננח החשמל בחדרה, על מנת שאתם תשתתפו בזה - זה לא יתכן. מה לכם ולזה?

אני מבקש את דו"ח ועדת סלמן, וכך לבקש ממנו כמה הסברים על נושא החברה. אני מבקש גם לא לאשר את זה.

י. ש. פלומין:

חמוה בעיני שב-25.3.75 אנחנו לא מקבלים מאזן לגבי 1974. עברה שנה מאז שנגמרה שנת הכספים. אנחנו צריכים לדעת על רווח וההפסד.

אני מביין שלא היה במה להתגאות. הייתי רוצה לדעת מה הגרעון המצטבר ל-1.10.73. אם יש גרעונות מצטברים בהון, משנים קודמות על אחת כמה וכמה.

איך יתכן שמכרתם ציוד בכמה מיליוני לירות? בחצי שנה הוא התישן? אולי אנחנו לא יודעים לפי איזה ערכים זה נעשה? ואת כל זה תובעים מאתנו לכסות?

אנחנו לא צריכים לתת יד. לחצי שנה שלמחם שכר עבודה חצי מיליון לירות. כל נתון לא עומד בפני עצמו.

אם יתקבל בירור נוסף, אני מבקש שיביאו לנו מאזן של 1974, ושהוא יהיה מעודכן על מנת שנדע במה דברים אמורים.

ד. קורן: אני מודע לצורך של מפעלים. שהם כל חיינו, לא רק להתיישבות אלא גם לתעשייה. יחד עם זה אינני חושב שצריך לחרוש שור וחמור. אין שום סיבה שאתם תטפלו בדברים אחרים. יש לכם ציוד. זמה קרה עם הציוד הישן? אינני מבין מה קרה. לכן אני בדעה שאתם צריכים להסביר את זה.

לדעתי, הממשלה לא צריכה להשתתף בחברה של בנייה. יש מספיק קבלני בנייה. לעומת זה, הממשלה כן צריכה להשתתף במפעלי מים, משום שזה תשתית החברה. לפחות לצמצם את תפקידיה של החברה לענייני מים.

ב.צ. חלפון: (א) זו איננה חברה חדשה; (ב) זה לא "ורד". ל"מקורות" אנחנו גורמים הפרדה בינה לביין חברה זו.

תמיד טענו ש"מקורות" לא צריכה להיות חברה לבנייה. במשרד החקלאות החליטו לסגור את החברה הזו. אבל עובדים אלה עשו שביחה ולא נתנו לעשות כל שינוי בחברה הזו לבינוי ופיתוח שהוקמה. ואז הוקמה ועדה בראשותו של אריאלי, וזו התוצאה המכסימלית שחברה זו יכולה לעשות. כך סוכס "מקורות" תמסור את העבודות שלה במחירי השוק. לכן יש גרעונות, כי הסכומים הועברו מהחברה הקודמת לחברה החדשה. "מקורות" עמדה על זה שהחברה הזו צריכה לקבל עליה הכל.

החברה הזו קבלה עבודות מ"מקורות" במחירי השוק. לא כל הקבלנים רוצים לעבוד שם. כל הישובים ברמת הגולן הוקמו ע"י החברה הזו. סולל-בונה לא רצה לקבל עבודות אלה באותה תקופה.

הממשלה שותפה בעניין זה בשליש. אנחנו צריכים להעמיד תנאי כזה, שכל השתתפות של הממשלה בהון נוסף תחייב יתר המשתתפים בהגדלת החברה.

היו"ר י. קרגמן: בעקבות דבריו של ח"כ חלפון ברצוני לשאול את נציג האוצר: כאשר החלטנו לכסות גרעונות "ורד" החלטנו לדרוש ששני השותפים ישאו בחלקם. הודיעו לנו שהסוכנות כיסתה 1.3 מיליון ל"י. לעומת זה, חברת העובדים לא כיסתה את חלקה. מנהל חברת העובדים הודיע שלא דרשו ממנו את זה. לכן אני מבקש ממר גפני לברר אם חברת עובדים נדרשה, או לא נדרשה, ואם כיסתה את חלקה או לא כיסתה את חלקה בעניין זה.

צ. גרשוני: לא אחזור על הדברים. אבל השאלה היא אם יש טעם שחברה שקמה על מנת לשרת את ענייני המים שתהיה גם חברה לבניין - לדעתי, זוהי השאלה העקרית, ועליה אנחנו צריכים לקבל תשובות יותר ברורות. מה עם החברה הזו? לאור זה שנדע מה יהיה עם החברה הזו, אז נדבר אחרת.

אם אין בינינו הסכמה, ואם יש בינינו הסכמה - זה אחרת. זה שיקול דרסטי. הנה, בעמוד 2 כתוב כי החברה חשקיע עכשיו בפיתוח מקורות מים נוסף, בפיתוח מפעלי מים חדשים, עירוני וכו', מפעלי שטפונות וכו' - הכל יפה מאד. זה מה שצריכה החברה. אבל בשביל מה השינוי הזה של הבינוי?

אני מציע שתמסרו לנו אינפורמציה: כמה אתם עסקתם בסעיפים אלה בזמן שהחברה הזו קיימת - בכספים ובאחוזים; כמה היה לבניין וכמה לסעיפים שנוגעים למים? עבודות עפר במידה שנוגעים למפעלי מים.

אני מבקש לקיים בעניין זה שיחה רצינית.

ושהם יגישו לנו חומר.

ח. קורפוס:

אני מציע לדחות את הענין הזה עד שנסיים את חוק החברות. על כן מוטב שנעשה את זה במתכונת של החוק החדש, ולא ליצור מצב אחר.

הסוכנות: חברת העובדים לא נשאו את הגרעונות של חברת "ורד". צריך להחליט אם להשאיר בחברות הללו. מכל מקום, אני מביין שהסוכנות היהודית תרמה את חלקה לפני כמה חודשים, ואילו חברת העובדים לא. (היו"ר י. קרגמן: תוך כדי הדיון כאן נאמר שהסוכנות כן שלמה, ואילו חברת העובדים לא שלמה)

אני מביין שחברת "מקורות" היא חברה בערבוך מוגבל, שנמכרה לסולל-בונה. מר גפני הביא את חוזה הרכישה. חברת "ורד" מקורות מים בע"מ --- (ח. מולכו: זה שני דברים) אם כן, טעיתי.

אני מביין שכל העקרון של הקמת חברת בת זה לצורך נוחיות. אבל לא ברור לי למה חברת מקורות לא יכולה להיות חברה שמפעילה את הציוד וכל הקשור במים? אם מוגדרים תפקידיה, אז למה צריך חברת בת?

11 מיליון ל"י אנחנו צריכים להשקיע?

מכל מקום, 7.5 מיליון ל"י זו חברה

ממשלתית "פר-אקסלנס".

אני מציע שאנחנו נדחה את זה עד קבלת

חוק החברות.

ע. אמוראי:

אני חושב כי רצוי שחברה שיש לה מנופול למשק המים, תתנהל כמשק נפרד. רצוי שנדע את חשבון הביצוע פרט לחברה שמסרנו בקונצסיה.

ההצעה כאן היא להשקיע בציוד מסויים. אני מציע להפריד בין הביקוש וההיצע. השאלה היא, האם יש היום בארץ - לאור הרגיעה בבניה ולאור הקיצוץ בהשקעות, ולאור הכל - האם יש ביקוש לציוד מיכני בארץ? אני מבקש תשובה.

אם אנחנו מפרידים בין ביקוש לציוד לקידוחים, להציבה ועוד - האם יש בארץ מחסור בזה? על כל פנים, אני רוצה לשקול אם ההשקעה רצויה.

האם אתם עובדים עם קבלני משנה?

האם אתם מקבלים הזמנות אצל אחרים, כמו: חריש ועוד?

למר גפני: אם יש צורך בזה, האם יש נכונות מצד משקיעים פרטיים או ציבוריים להשקיע את זה על חשבונם, או לתוספת ציוד הם צריכים לממן מהקופה הזו?

א. אפרת:

הייתי מציע, שכאשר נדון על "מקורות" ומשימותיה, לא לחיות תחת טראומה

של "ורד".

אנחנו לא נלך לקראת זה שמקורות המים ילכן לחברות מקריות פרטיות וכו'. צריך לחיות בהרגשה ש"מקורות" עברה מה שעברה עם "ורד". ושיש לה רצון לחיות מחדש. ואכן מושקעת מחשבה כיצד לבנות את עצמה מחדש. על כן באו כל נסיונותיה לשקם את עצמה.

אינני בעד זה, שרק מסיבה זו שחברים רוצים ללמוד את הנושא זה נעשה. אני לא פוסל את הצעת ח"כ פת לשמוע את מר סלמן. יחד עם זה אני חושב, כי ח"כ אמוראי צודק באמרו ש"מקורות" צריכה זרוע נפרדת לעבודות. אנחנו רוצים לקבל מספרים, ואיך הם מרחיעים זו לא אשמח. צריך לתת להם אפשרות לבנות את הכלי הזה. אנחנו צריכים לזרז הקמת כלי שלישי.

א. אפרת:

אני לא בעד זה ש"מקורות" תשתמש בקבלנים פרטיים. אילו היתה מחליטה לפני 10 שנים להשתמש בקבלנים, כמה זה היה עולה לנו היום? על כן אני אומר, כי קודם כל אני רוצה שהישיבה הזו לא תיצור אווירה שלילית. אין למשוך את הנושא הזה עם "ורד", כי זה דם החיים, ואנחנו לא צריכים לחרוש על גבה בגלל מה שקרה שם. הממשלה לא תצא מחשמל וממים.

אנחנו היום לומדים את החומר, ואיננו רוצה שאנשי "מקורות" יצאו מכאן בהרגשה קשה. מכל מקום אני מציע, שנאשר את זה לאחר שיקול נוסף.

ע. פיינרמן:

בעקבות דברי ח"כ בדר ברצוני לומר, כי יש הצעת חוק שנחקבלה, חלק מחוק נכסי המדינה שמושחת על עקרון שאומר כי מים וחשמל הם נכסים שצריכים להשאר בידי המדינה. שינוי זה חייב לעבור את הכנסת. זו עובדה. הכלל הזה היה מקובל, ורציתי לאזכר אותו.

לגופו של עניין: אני בדעה שאנחנו יודעים פחות מדי על חברת בינוי ופיתוח מכדי לקבל חמיכה מסוייגת, או בלתי-מסוייגת, לפתרון הפעולות, או ההיפך מזה.

אני רואה שזה נושא לימודי, ולא נושא להחלטה. אכן לא ברורים עדיין כמה וכמה דברים. לכן אשאל כמה שאלות בהנחה שלא נחליט היום בעניין זה.

(א) מה עושה היום הנהלת החברה והנהלת "מקורות" על מנת לשנות את המצבה של החברה? מה עושים להבראת המצב? להערכתכם הבעיה היא לא רק כספית. מה נעשה כדי לשפר את המצב?

(ב) בעניין העובדים בחברה: אתם זוכרים שהיתה שביחה. מה הבעיות המיוחדות בתחום כוח אדם ויחסי עבודה הקיימים? עם הקמת החברה הזו הטילו עליה עובדים של "מקורות" שאי אפשר היה להחזיקם בחברת האם. רציתי להבין מה קורה בתחום זה של כוח עבודה, יחסי עבודה, ובאיזו מידה זה קובע בתחום החברה.

(ג) כיצד התגלגלתם להתעסקות בבנייה? ברור לי ש"מקורות" צריכה לעסוק בפיתוח מקורות מים. ברור לי שהיא עשתה גדולות בתחום זה. ומדוע היא הגיעה לתחומים אחרים?

ש. ארליך:

ברצוני לשאול את מר גפני: האם האוצר כבר העביר סכומי כסף לסעיף זה? (א. גפני: לא)

אני נגד זה שחברה לאומית שצריכה לפתח מקורות מים, תתעסק בבניה ותשקיע כסף שאיננו, בשעה שיש מספיק מועמדים לבנייה ולביצוע פרויקטים.

אני מצטרף לכל אלה שדברי לפני - לא

להחליט בעד.

א. גפני:

כמה הערות לפני שאנשי החברה ידברו: ראשית, אני רוצה להפנות את תשומת לבכם, ההחלטה על בקשתנו זו עברה לפני חצי שנה, אבל ההחלטה בממשלה התקבלה בשנת 1973. אפילו 6 ימים לפני המלחמה. ואז הוקמה החברה. מכל מקום, ההחלטה נתקבלה לפני כן, עוד בשנת 1972, והיא באה על מנת לא ליצור מצב חדש של כניסת "מקורות" לעבודות אחרות, אלא היה ויכוח פנימי בתוך חברת "מקורות" וגם בממשלה - האם נכון לעשות את זה? והאם נכון שחברת "מקורות" תעשה את זה?

א. גפני:

על כל פנים, ההחלטות נחקבלו על רקע של דיונים שהתקיימו ב-1971 ו-1972, כאשר היה לחץ בעבודות בנייה. ואם הוזכרו הביצורים, אז לא אדבר על כך, וגם לא על עבודות בטחון ככיסוי לחשיבות הנושא, אולם רק אומר שהלחץ היה בעבודות בנייה וציוד וההוצאות הגבוהות מאד שהיו בענף הבנייה, אם דרך עבודות בטחון ועבודות בספר בקשר לבניית חדרי בטחון שהחלו בבנייתם בהיקף גדול מאד ב-1971/72. היה ויכוח גדול, והייתי שותף לו. הייכות היה עם החברה ובתוך החברה. אני זוכר ששר השיכון שרף, וגם שר השיכון שלפני שרף - היו בדעה שיש מקום לעידוד פעילות בענף הבניה של חברה זו כדי לאפשר לממשלה להעניק פוטנציאל בנייה של עוד גורמים.

אזכיר דבר נוסף - בסידורים האישיים שלי בגליל, ששם הייתה פעילות של החברה בהקמת האיחזורים וחדרי בטחון - אז קבלנו ציון לשבח על כך שחברת "מקורות" עמדה בלוח הזמנים ובמחירים סבירים.

ועוד: בעקבות דו"ח אריאלי, ובעקבות

חוות הדעת של רשות החברות - שיש חשיבות להפרדה מבחינה מאזנית, מבחינת הניהול, בין חברת המים ובין החברה הזו, על מנת לדעת האם היא מצדיקה את עצמה מבחינת משקיותה ומבחינת תרומתה למשק?

אני חושב שגם עם הקמתה של החברה דובר

כי העניין ייבחן וייבדק ויוסקו מסקנות.

ברצוני להדגיש, שהחשיבות של "מקורות"

גם כשהיא מוסרת עבודות מים, וההיקף גדול והולך, שכן היום יש דרישה להיקף יותר גדול. על כל פנים, בשנתיים האחרונות ההיקף גדל. יש חשיבות שעבודות הבנייה יימסרו לשוק, ושהם יתחרו.

החברה הזו קבלה "ירושה" פרובלמטית. החשוב

הוא שהחלטה על הקמת החברה באה לנתק ולנסות להבריא אותה. ואם לא, אז יוסקו המסקנות.

אני לא בא מרשות החברות. אבל דומני

שהמספרים של הגרעונות מהווים נטל שמועבר מתקופה הקודמת. לכן חשובה ריאורגניזציה. חשובה הייתה הקמת החברה כדבר נפרד.

ועתה, לגבי השתתפות הממשלה: ד"ר בדר,

הממשלה לא רכשה מניות בחברת הבת. הממשלה לא צריכה לרכוש מניות בחברת בנייה. לפי הצעה זו רוכשת במשך 4 שנים מניות בחברת "מקורות".

הון המניות בחברת הבת הוא, כפי שאתם

רואים - 23.3 מיליון ל"י ו-100%, ע"י חברת האם שהיא חברת "מקורות". ההצעה כאן, שהממשלה תאפשר - וזו הצעה משנת 1972 שמומשה ב-1973 מבלי לשלם פרוטה - ב-10 מיליון ל"י אלה לרכוש מניות בחברת "מקורות", וזה לאפשר לרכוש מניות נוספות בחברת הבת שלה, וזה כדי לאפשר לה התארגנות בענייני המים. אנחנו ראינו הצדקה לכך. זו הייתה המגמה והמטרה.

מבחינת הממשלה הנושא הוא מים, והיא

עושה את זה באמצעות חברת "מקורות", וחברת "מקורות" יוצרת את הכלי שלה כדי לעסוק בבעלות בנושא המים ובחוספת השלמות בנושאים אחרים. זה היה האנטרס של הממשלה להבראת הנושא.

יש לך 800 מיליון ל"י בחברת "מקורות".

י. בדר:

כך שאתה לא יודע מה זה.

היה עניין לממשלה שחבצע החלטה זו. זה למעשה

א. גפני:

מגדיל את חלקה של הממשלה בחברת "מקורות".

השקעת מקורות היא 23.8 מיליון ל"י. (י. גולן: זה לא למים) זה בא לאפשר

א. גפני:

ל"מקורות" לעסוק בבנייה, ואני הסברתי את השיקולים של הממשלה - עבור משרד הבטחון וגם משרד השיכון.

לגבי השאלה של ציוד מיכני על הזמנות שנעשו: אני חוזר ואומר שב-1972/73 היה צריך להביא ציוד מיכני נוסף, והוא הובא. 10 מיליון ל"י אלה כאשר הם יתקבלו, אז הונן המניות יגדל ב-10 מיליון ל"י והתחייבויות שלהם בהיקףם לזמן ארוך יקטנו. הם בינתיים הזמינו ציוד, והם השקיעו ע"י יצירת התחייבויות, כך שההשקעה הזו תבסס ותבריא יותר את ההון של חברה זו.

לפני המלחמה אנחנו עודדנו לייבא ציוד מיכני, כי ראינו שיש לענו ענין בציוד זה.

זאת ועוד: כידוע לכם, הסוכנות שלמה את חלקה. ואילו חברת העובדים - התנהל אתה משא ומתן עוד לפני כך, והיתה הבנה שהיא תשתתף בזה. זה היה לפני שהיו החלופין בהסתדרות, וזה לא הובא לאישורים הפורמליים הדרושים בהנהלות חברת העובדים.

היתה פנייה מחדש, וזה יובא לדיון בחברת העובדים, ויש לכך סיכוי חיובי. (ח. קורפו: מל ישרא. את הפיגורים?) לאחר 4 שנים נאמר שיש סיכויים שחברת עובדים תשלם את זה.

ח. מולכו: אני רוצה שחברי הכנסת יפרידו בין חברת המים ובין חברת הבת שלה.

מה שאתם רוצים לעשות לגבי "מקורות", זה עוול. קודם כל, לא צריך לערבב שני דברים אלה. "מקורות", אספקת מים, עם כל התפוכות. אני לא רוצה לקחת על עצמי ולומר שאני עשיתי את זה. "מקורות" סיפקה מים, ואל תערבבו בזה את ענין "ורד".

למעשה, רצו להפריד את הביצוע מחברת המים, כי לחברת המים יש תפקיד מוגדר מאד, והוא לתת מים לארץ הזו. היא מספקת מים מאופירה עד דן. זה בדיוק כמו כביש - בכביש נוסעים, ו"מקורות" זה מים. אזרח איננו משלם את כל כמות המים, כך שמסדרים את זה בקרן איזון.

לאחר שוועדת השבעה אישר החליטה להפריד את הביצוע ממקורות, אנחנו מנסים להבריא את החברה הזו. אנחנו הצלחנו לשכנע יהודי בשם יוסף הרמלין - שהוא מנכ"ל החברה - לנסות להבריא אותה.

הציוד שהיה לחברה היה ציוד מיושן, והוא היה במסגרת "מקורות" חברת המים. גם האנשים מיושנים, והם הועברו לחברת הבת הזו.

אנחנו מבקשים לתת לנו את ה"שאנס" לנסות להבריא את החברה הזו. חברת "מקורות" היא חברה בריאה מאד.

מר גפני אמר כי בעבר היו תקציבי הפיתוח קטנים, אבל יכולת הביצוע היתה הרבה יותר גדולה. באותו הזמן היו צריכים להעסיק את האנשים, כך הם הועסקו גם בבניה. חלק מהאנשים הבינו שמצב פיתוח מקורות המים נמצא במצב מפגר. יש עבודות בניה, בריכות ועוד. עשו את זה הרבה יותר בזול. כל קבלן שקבל עבודות במחיר יותר זול, בסופו של דבר שילם הרבה יותר. על כל פנים, אנחנו לא נרשה לעצמנו להכניס ברזל של "8" במקום "10". אנחנו מנסים להבריא את החברה.

מ. בן-מאיר:

אני מודה על ההזדמנות שניתנה לנו להסביר את הנושא הזה. מה זה בינוי ופיתוח? ומה אנחנו עושים כדי לטפל בנושא?

בבינוי ופיתוח עובדים מאות אנשים שנפלטו מ"מקורות" שעל פי כל כלל, אחרי 20 שנות עבודה ב"מקורות" - מכיון שאי אפשר לפטר אותם, אז היה צריך להטיל את זה על מקורות המים. לא הייתה דרך להבטיח זאת. כך שזה מכורך לחברת האם, משום שאי אפשר היה לזרוק את העובדים.

אנחנו מתלבטים בבעיית העובדים, כי אי אפשר לפטר אותם. כדי להוכיח את דברי אני אומר, כי אני פועל בחברת מקורות זה חודש וחצי, כך שידי לא שפכו את הדם הזה. כידוע, הסדר הוא שאחרון נכנס - ראשון יוצא.

חלק מחברת הבינוי ופיתוח עוסק בפיתוח מפעלי מים ובחחזוקה ושיפור וחיידוש המערכת, ואי אפשר להיעזר ע"י אחרים. יש חלק בעייתי שעוסק בציוד מיכני בעבודות עפר, וזה ציוד מיושן, והוא לא רק ב"מקורות". יש תקופות של גיאיות ושפל בארץ. זה פוקד גם אותם. יכולנו להעסיק אותם בציוד המיכני. אבל אז היינו צריכים להמשיך להחזיק את הציוד המיכני, וגם אותו כוח אדם שמצוי בידינו.

אני לא רוצה להכנס לוויכוח הכלכלי בנושא, האם להשקיע ישירות בבינוי ופיתוח או בחברת האם? מכל מקום, כל זעזוע נוסף איננו מסייע לנו לטפל בהבראה. החשש הוא מפני ניתוק מחברת האם. ההליכה לקראת השקעה בחברת האם, לגבי העובדים פירושה שמנתקים אותם מחברת האם. וזה פירושו זעזוע בחברת מקורות. איננו יודעים כיצד להתנער מעבודות בניה. באותה עת מתנערים מעבודות עפר. אין לנו פטנט איך עושים את זה בעשרות מיליונים לירות של פיצויים. אני יושב בחור עמי. הבעיה היא שלנו.

אני מסכים עם חברי הוועדה קודם

וגרשוני, שאנחנו לא צריכים לעסוק בעבודות בניה. אבל אנחנו מבקשים את אורכת הזמן שתאפשר לנו להתנער ולהבריא ולהרחיב את העבודה, ולהעביר לשם כמה עובדים שאפשר להעביר.

ד. קורן:

ציוד לקידוחים הוא למים. אחר כך יש טרקטורים שיכולים להיעזר בקבלנים.

מ. בן-מאיר:

חלק גדול זה מלאים. אנחנו זקוקים להתגבר. זה יותר זול כאשר זה בירידה.

וזה קיים.

ח"כ קרגמן, שאלת למה חברת בת? - ההחלטה

על חברת בת נתקבלה לפני שנה וחצי. זה בא כדי לבודד את כל אלה שעוסקים באספקת מים מכלל העובדים האחרים, ולקבל תמונה משמעותית של עלות אספקת המים, וכך כדי לקבל הבראה ושינוי המיבנה במסגרת חברה אחרת. זה נסיון לעבור לעיסוק ספציפי, ולפתוח לא על חשבון קרן איזון.

יש ציבור עובדים שאנחנו חורשים על

גבו. רבותי, אנחנו מתבקשים יותר מפעם אחת לבוא לרמת הגולן ולהשלים עבודות של קבלנים שהחלו בהן. אני קובע דברים, שאנחנו עושים עבודה באזורים שקבלנים פרטיים לא אחת מסתלקים ממנה.

אני רוצה לא ליצור רושם שקניית

המניות האלה ע"י הממשלה זה פתרון, וזה לא הסוד שטמון להצלחה. האמת היא, שאנחנו זקוקים לאורכת זמן כדי לטפל בזה להלכה. ברור שזה כסף שבסופו של דבר הוא של אותו נטל אנשי שמוטל על "מקורות", שיתגלגל על כתפיו של מישהו אחר, ולא מחוץ לחדר זה.

היו"ר י. קרגמן:

אני לא רוצה שייווצר אצלכם רושם שפה יושבים חברים שאינם מעריכים את המפעל האדיר ששמו "מקורות". ל"מקורות" יש תפקיד לאומי-ממלכתי, ואין מישהו שמערער על כך. אולם מערערים ושואלים, למה השותפים אינם נותנים את חלקם. איננו אומרים ש"מקורות" צריכה ליהפך לחברה פרטית. על זה לא מדובר.

אילו היו מעלים הצעה ש"מקורות" זקוקה לכסף למען חידוש הציוד שלה, הרי שאני אישית הייתי בעד. מכל מקום, יש ציוד ישן. יש הרחבה, חיפוש מים, לכן דורשים עוד תקציב וכספים נוספים.

מה שאמרת פה במלוא גלוי הלב, הרי ברור הוא שכאשר נסתיים המפעל הגדול של אספקת מים אז היו אנשים מיוחרים. ואז עמדה השאלה, מה לעשות עם עובדים אלה. "מקורות" יכלה לקלוט חלק מהם, וחלק לא ניתן היה לקלוט. זו בעיה גם כלכלית וגם אנושית ממדרגה ראשונה. הנה, בתמנע יש 200 עובדים מיוחרים. גם תמנע היתה יכולה להחליט לעסוק בטכסטיל, למשל.

הפתרון הזה להפוך לענף בנייה שהוא ד" מפותח בארץ, ויש גם התחרות גדולה בענף זה בארץ - לדעתי, לא יתכן. יש בזה שאלה של רנטביליות. רווחיות לא צריכה להיות גורם דומיננטי. כלומר, אתם הלכתם בדרך שלא באה לפתור בעיות נוספות של "מקורות". ציוד נוסף, חיפוש מים. וכך הקמתם חברה. זה לא יכול להיות. כשלוונות של "ורד" היו בזה שהם הלכו בביצוע עבודות שהידע שלהם לא היה מספיק. השאלה היא, מה המחיר שמשלמים בעד פתרון אנושי.

אם יש צורך בחברת בת לקידוחים, לחפוש מים - אני, אישית, הייתי בעד זה. אבל אם אתם מכניסים פתרון בעיה של חבר בני אדם שהיו פעם ב"מקורות", ולחפש להם מקורות פרנסה, בשביל זה יש צורך בכספים.

מכל מקום, לא חברת בנייה. להקים חברת בנייה בנוסף לסולל בונה - זה לא יכול להיות. "מקורות" - זה דבר קלאסי. זה שירת מים ל"מקורות". לכן אני אומר כי כניסה לנושאים של בנייה - זה מיסגרה.

אנחנו נקיים עוד ישיבה. על כל פנים, החומר שבקשנו ודאי יתקבל, ותהיה לנו עוד ישיבה מסיימת.

י. הרמלין: כמה הערות: האמת היא, שאני לא יכול לתת תשובה יסודית מאד, כי אני חדש.

לא אכנס לבעיה אם חברת "מקורות" צריכה להכנס לבנייה. כאשר הלכתי לחברה זו ראיתי את תפקידי בזה, לנסות להבריא אותה. אם מוכן לקבל החלטה שסוגרים חברה זו, ואם כן אז שתקבל החלטה כזו היום. אי אפשר לנסות להבריא חברה כאשר קוראים בעתון על הפסדים מצטברים ועוד. האנשים שקוראים את הדברים וגם שומעים אותם, יעזבו, ואז ה"בלנס" השלילי יהיה יותר גדול.

הדו"ח של סלמן - הנקודה העקרית שיש בו היא, שלהערכתו יש הוצאה מיותרת של כ-5 מיליון ל"י בשנה, ושלא מועסקים באופן פרודוקטיבי, ולזה יש משמעות לאורך כל הקו.

כאמור, אנחנו עכשיו במסגרת הנסיון להבריא את החברה. אנחנו שוברים את הראש לגבי כוח האדם שיש לנו, ומה לעשות איתו. להבריא, זה לא עניין מהיום למחר, כי הבעיה העקרית היא של כוח אדם. תמנע הולכת לכל מיני מכרזים כדי למצוא פתרון לאנשים שאין להם תעסוקה.

ועוד הערה בנושא הביצורים: דברים טובים על העבר בודאי שקל לי לומר. הנה, בקיץ 1974 צריך היה להקים מהר מאד את ההפרדה. לא רצו ללכת לביצורים, ואילו אנחנו בצענו חלק עיקרי של הביצורים ברמת הגולן. קבלנים פרטיים ראו עד כמה העבודה קשה.

י. הרמלין:

וכך חברת ביננוי ופיתוח השלימה את העבודות האלה. אני מציע לזכור את זה.

בקשר לטרקטורים ועבודות מים: אנחנו עושים את הקו השלישי לירושלים שחוצבים אותו דרך ההרים. זו עבודה קשה מאד בטרקטורים. עובדים שם הטרקטורים שלנו.

כאשר לא היה לנו מספיק ציוד, אנחנו השגנו טרקטור אצל קבלן פרטי. הוא העדיף לשמור על הכלי שלו, ושלל יעסוק בעבודה קשה, כך שזה לא הוציא חוצרת. הוא ביצע שני-שליש מה שעשה הטרקטור שלנו, וזאת כדי לשמור על הכלי. בכדי לבצע עבודות מים אחת זקוק לכלים שלך. ויש לזכור זאת.

תודה רבה.

היו"ר י. קרגמן:

(אנשי "מקורות" עוזבים את הישיבה)

אני מציע להצביע על זה היום.

י. בדר:

לא. אנחנו לא נצביע היום.

היו"ר י. קרגמן:

ערבות המדינה - מרחבים מפעלים בע"מ :
(מכתב שר האוצר מ-2.3.75)

(מר מרחב נכנס לישיבה)

בקשתי שנציג משרד המסחר והתעשייה יבוא לישיבה.

היו"ר י. קרגמן:

איש משרד המסחר והתעשייה התנצל על שלא יוכל לבוא היום. אבל יש המלצת המשרד

א. קרשנר:

בענין זה.

(מר מרחב התבקש לצאת מהישיבה)

מר מרחב עבד במשרד המסחר והתעשייה. למעשה, חשבת כי הוא איש משרד המסחר והתעשייה.

היו"ר י. קרגמן:

מכל מקום, הוא לא יכול לטעון בפני הוועדה.

ג. פת:
 אני מכיר את מר מרחב כאשר יוסף ספיר ז"ל היה שר המסחר והתעשייה. מר מרחב היה נחשב לאדם מאד מאד מהימן. עכשיו הוא עומד להקים מפעל בקריית שמונה. וזה מתגלגל הרבה זמן. הוא ממשכן דירתו עבור הלוואה זו, והוא עושה את העבודה הזו בצורה הזהירה ביותר.
 אני מציע לאשר את זה.

ע. אמוראי:
 אני מכיר את מר מרחב בהיותו מנהל מחלקה של תעשייה בבנק ישראל. אליו יש לי אמון. מדובר בסך הכל ב-379 אלף ל"י על פי חנאים חדשים באזורי פיתוח. הלוואי שהיו הרבה המוהו.
 מפעלים מסוג זה יוסיפו לקריית-שמונה שכבה שאפשר לחיות אהה. לדעתי, הסיכון הוא קטן. אני מציע ללכת לזה.

ח. קורפו:
 אני מציע לאשר מבלי להזמין אותו, ולא ליצור תקדים.

ה ו ח ל ט
 לאשר מתן ערבות מטעם המדינה ל-85% מההלוואה בסך 379,000 ל"י שתנתן למרחבים מפעלים בע"מ לפי התנאים המפורטים במכתב שר האוצר מ-2.3.75.

(היושב ראש יוצא כדי להסביר למר מרחב את הפרוצדורה הקיימת בזה)

תקציבים מיוחדים לשנת הכספים 1974 -
 תקציב פיתוח מספר 203 - משרד החינוך
 והתרבות - מוסדות להשכלה גבוהה :

א. גפני:
 בעת הכנת התקציב לשנת 1974 - זה היה בזמן ש-80%-90% מאגף התקציבים היה בגיוס מלוואים, ואז עבדנו כעשרה אנשים. למעשה, אנחנו מלאנו את מקומם של אלה שהיו במלוואים. אחר כך החברר כאשר ועדת ההקצבות התארגנה ונכנסה לעומק העניין - בראשותו של פרופסור רוטנשטריך ויעקובי כמנכ"ל - התברר שהבסיס הקיים של חישוב העלות של מוסדות אלה חלה טעות של 50 מיליון ל"י. מיד הקפאנו את הסכום בתקציבים מיוחדים והודענו למוסדות להשכלה גבוהה שכאשר זה יובא לדיון בוועדת הכספים אנחנו נעלה את זה. זו האמת. היתר זה תוספות.

י. יעקבי:
 הוועדה לתכנון ותקצוב החלה לפעול באפריל 1974. כאשר נכנסנו לעבודה התחלנו לפעול בכיוון הסדרים חדשים לתקציבי השכלה גבוהה, ואחם נחתם לחצי שנת - לתשל"ד. לפי השנה העברית זה מספטמבר ואמצע תשל"ד. כאשר התקציבים הם מאוזנים.

י. יעקבי:

תקציב 1973 עמד על 621 מיליון ל"י
 התקציב שאושר בזמן המלחמה עמד, אחרי הקצוצים, על 606 מיליון ל"י -
 דבר שזה בלתי אפשרי. למרות כל ההתייקרויות שחלו ב-56% אנחנו העלינו
 את התקציב ב-39%, וזה כולל את כל ההתייקרויות, וכך זה כולל את הטעות
 שקרתה. אנחנו מקווים שגם את השנה הזו נגמור באיזון. אנחנו קצצנו את
 התקציב ב-26% לפי ההוצאות האמיתיות.

דוגמה: התקציבים שהיינו צריכים לתת
 לביצוע אותן פעולות שנעשו ב-1973/74, לפי אותו קנה-מידה שהיה מקובל,
 היינו צריכים 1.6 מיליארד ל"י, כאשר התקציבים של הסוכנות הם 60%.
 כך שהיינו צריכים 1.250 מיליארד ל"י.

לאחר הקיצוצים, זה מחייב את המוסדות
 לנקוט בשורה של פעולות, כגון: הפסקת פעולות במוסדות, פירוש הדבר
 - פטורי עובדים מיותרים ועוד. חתיה שורה של קצוצים שאנחנו נביא
 דיווח עליהם בפני ועדת הכספים, וזאת על מנת שנוכל לסיים את השנה
 ב-31 במרץ באופן מאוזן. ההשתתפות היא ב-847 מיליון ל"י, והשינויים
 הם כפי שהוסדרו, והם לדעתנו רלבנטיים בנושא זה.

י. בדר:

כאשר התקציב הוא 600 מיליון, אז הוא
 קופץ ל-880 מיליון. זה דבר מעניין.
 איך אתם כותבים את זה? אבל אני יודע שזו טעות. (י. יעקבי: התקציב
 כולו מורכב משני חלקים - חלק גלוי, וחלק של הסוכנות שהוא סמוי).

אמיתי שזו טעות. חלק ראשון זה 50 מיליון.
 ונאמר לנו כאן כי לפני עריכת התקציב הוסכם בין משרד החינוך ומשרד
 האוצר, כי האוצר יוסיף 50 מיליון ל"י, אבל שסכום זה לא יוכנס לתקציב.
 אני אומר שאנחנו דנו על תקציב משרד החינוך, בהשתתפותו של שר החינוך.
 לכן אני אומר שזו טעות, כי אנחנו דנו על התקציב, והיו כעשר פעמים
 הזדמנויות לתקן את זה.

עכשיו אומרים ש-95 מיליון זה פיצוי
 להתייקרויות ו-100 מיליון זה לשכר. לדבר זה יש פרשה מסוימת.
 הצ'בור התעורר לידיעה שאוניברסיטאות החליטו לתת העלאות מסוימות
 בשכר. פרופסורים באוניברסיטאות יושבים בהנהלות. אני ראיתי בהזדמנות
 אחרת את הנתונים. זה 100 מיליון ל"י אלה. טוב. הם עצמאיים. אבל
 גם המשלה עצמאית, ולא כמו אוניברסיטאות, חס וחלילה. היא פחות
 עצמאית. אבל גם היא עצמאית.

בנוגע ל-100 מיליון אלה אדוני היושב-ראש,
 ברצוני לדעת מה קרה שדרוש שכר נוסף של 100 מיליון אלה? מה השכר?
 אני קורא בדברי ההסבר - וזו האינפורמציה הכנה ביותר. כאשר אני
 נדרש להוסיף 100 מיליון ל"י לשכר, ושזה תוספת יוקר, אז נדמה לי שמשו
 בקשר עם זה נקבע בתקציב המקורי. זה לא כך. כי בתקציב המקורי לא כולל
 תוספת יוקר.

אני מבקש לקבל אינפורמציה מלאה, מה קרה
 בשכר? מהו השכר? האם נכון מה שכתבו עתונאים שהשכר הוא 10 אלפים ל"י,
 או אולי זה לא נכון? זה לא נענין של פרופסורים. יש כל מיני אנשים
 שאומרים "למה נתתם לפרופסורים?"

ח. קורפו:

האם נכון הוא שפרופסור מהמנין מקבל 7112 ל"י
 בלי הטבות, לעומת מנכ"ל שמקבל 4300 ל"י?

(ב) מה היחס בין אנשי הסגל לסטודנטים בכל

האוניברסיטאות?

מ. ארנס:

חלק גדול של התקציבים למוסדות להשכלה גבוהה הוא של מ"ח. כל ההתייברויות הם על תקציב המדינה. אתה חספוג את כל ההתייברויות על החלק שלך, אין מנוס מזה. זו המציאות. אבל זה מחייב אותנו, את המוסדות להשכלה גבוהה, לבנות בהתאם, ולקחת בחשבון שעלולים להיות ויכוחים. בקשר לזה ברצוני להזכיר למר יעקבי שאנחנו ישבנו בחדר זה, ודברנו על תקציב למוסדות להשכלה גבוהה, ואז אמרתי לפרופסור רוטנשטרייך שהמדינה נמצאת במצב חירום, והתקציב איננו הולם את המצב. אני חושב שכולנו נצטרך להודות כי התקציבים למוסדות להשכלה גבוהה לא הלמו את חנאי המציאות בהם נתונה המדינה.

היו"ר י. קרגמן:

כל מה שאמר כאן ח"כ ארנס, אני מקבל. אבל לא עכשיו. כאשר נדון בתקציב מחדש, כאשר נדון במ"ח שעליהם בונים את התקציבים להוצאה - זה בנוי על הכנסה ממגביות - צריך לקחת בחשבון שיתכן כי בכל המ"ח יש בטחון וחינוך ועוד.

מה שאומרים כאן חברי הוועדה בדר וקורפו - כמה מקבל פרופסור בשנה זו, זה מת. אולי זה בנוי רע. עכשיו מודים על טעות של 50 מיליון ל"י. 100 מיליון ל"י זה התייברויות שצריך לכסות.

ח. קורפו:

100 מיליון ל"י זה התייברויות בשכר, ו-95 מיליון ל"י זה להתייברויות. אנחנו מאשרים 25% ל-3 חדשים, אז אנחנו איננו מקצצים. אחרי 3 חודשים אנחנו לא מגיעים לזה.

היו"ר י. קרגמן:

כאשר יובא התקציב בפנינו, אנחנו נדון בזה.

י. יעקבי:

אני רוצה להפנות את תשומת לב חברי ועדה הכספים לחוברת הזו, שהיא בוצעה בפעם הראשונה אחרי אלפיים שנה. עד עכשיו זה לא נעשה. השנה נערכנו ועשינו עריכת תקציב.

צריך להבין ש-70% מכלל ההוצאות במוסדות להשכלה גבוהה הולך למשכורת, שזה שכר. יכול להיות שנגיע למסקנה שיש יותר מדי עובדים במערכת, מכל מקום, עשינו פעולות אשר מצמצמות 3000 משרות במערכת בשנה החדשה. יש לנו 16,500 עובדים, ומתוכם 6600 אנשים שהם הסגל האקדמאי. ההתייברות הזו היא חלק מההתייברות הריאלית, שכך חתכנו כבר השנה בבשר החי.

ההשתתפות ב-1973 היתה בסכום של 621 מיליון ל"י. היום אנחנו מגיעים ל-847 מיליון ל"י. כך שכל התוספת כוללת הטעות של 58 מיליון מהווה 59%. בשנה זו בצענו כבר קיצוצים, וזה המינימום שנוכל לגלגל הלאה. אנחנו מכניסים את הפחרונות במסגרת תקציבים אלה, שם יש סכומים לחובות, ורוצים לנקות את השולחן באופן מוחלט, וזה הישג גדול.

אני מקווה כי לשנה הבאה נוכל לבוא

ולדבר על תקציב יותר משוכלל.

אמרתם כי חתכתם בבשר החי. אבל כל אחד יודע שיש כפילויות בפקולטות השונות.

מ. ארנס:

אין בזה חופש אקדמי.

י. יעקבי:

אני חושב שאנחנו צריכים להפריד בין מה שהיה עד היום ובין העתיד. ההוצאות כבר נעשו ב-1974/75. אני רוצה להביא לחשומת לבכם, כי נדמה לי שאנחנו מגיעים לקו שבו נקצץ עוד פעם בעתיד, כך שאנחנו מצפים כי לקראת 1975/76 תביאו קיצוצים נוספים. ברצוני לשמוע מה נעשה בפועל בקיצוצים.

י.ש. פלומין:

איש אינו מאושר מהדברים האלה. ביחס להשכלה גבוהה יש כל מיני הצעות מרחיקות לכת של השתתפות הממשלה. אני לא חושב שאנחנו צריכים לעשות את החשבון הזה.

היו"ר י. קרגמן:

מאחר ואני חושב כי אין מנוס, הרי

שאני מציע לאשר את הפנייה.

שנויים בתקציב לשנת 1974 - שמוש ברזרבה ובתקציבים מיוחדים, תקציב הפיתוח - מ.ס. 203 - משרד החינוך והתרבות, מוסדות להשכלה גבוהה - א ו ש ו ר ו

אני מצביע על זה, כי העמדתם אותנו כך.

מ. ארנס:

אני מבקש לקבל אינפורמציה מאה בעניין זה.

י. בדר:

סעיף 3 (בעמוד 9) -

בדברי ההסבר כתוב "עבור עוזר תקציבים ועובד לטיפול בשרים" - היתה בקורת שאין על זה מעקב. כך שסוכם בגזברות שתהיה בקורת לטיפול, ויאושר מה שמוחר בלבד. כל מי שהיה פעם שר, יש עליו עובד אחד. העובד השני הוא איש מחלקת התקציבים.

א. גפני:

סעיף 3 (שבעמוד 9) - אושר

סעיף 13 - יחסי ציבור ופרסום -

זה מתייחס להודעות בעתונים בהן מפרסמים כל מיני דברים. זה המחיר של חסכון.

א. גפני:

סעיף 13 (שבעמוד 9) - אושר

סעיף 17 (בעמוד 9) - לרכישת מכונית
עבור שר -

סעיף 21 - השתתפות בממוץ הגרעון של
ועדות העוסקות בעניני בריאות במסגרת ברית התנועה הקבוצית -

היו"ר י. קרגמן:
אני מבקש לתת לח"כ ארנס כל ההסברים
שהוא מבקש. והיה, אם ימצאו פה דברים
חריגים, אז נוכל לחקן בתקציב שנה הבאה. אני לא מזלזל אפילו בלירה
אחת. הדברים אינם צריכים להתעכב פה. אני מעריך מאד שוועדת המשנה
דנה בכל סעיף וסעיף. אני פונה אליך, ח"כ ארנס, ומבקשך לאשר את זה.

י. בדר:
האם אנחנו, בוועדה זו, נשלם 70 אלף ל"י
לארגון בריאות קבוצים? הרי הם רופאים
שהם חברי קבוצים.

א. גפני:
אנחנו נעביר חשובה לשאלה זו.

היו"ר י. קרגמן:
ח"כ ארנס מציע: להוריד 100 אלף ל"י
מסעיף 2010.107/11 (התיקרויות שכר -
לשכה ראשית); להוריד 100 אלף ל"י מסעיף 2010.810 (הוצאות חד פעמיות
לרכישת מחשב); למחוק סעיף 2022.118/41 (מענק חד פעמי לבתי ספר
על יסודיים); למחוק סעיף 2022.183/41 (הענקות לבתי ספר מקצועיים);
למחוק סעיף 2031 (האגף לחינוך התיכוני).

מ. ארנס:
בלשכה הראשית של משרד הבריאות יש העלאות
שכר, ואני חושב שאפשר לספוג את זה.

א. גפני:
אמרנו שזה בא למנוע את הסכום של
1.5 מיליון ל"י. למעשה, אנחנו העברנו
את הכל לחקציבים מיוחדים, וזה מכסה התיקרויות שכר. לסעיף השכר
צריך את התוספת הזו. בעצם נעשו כבר קיצוצים. הטכניקה היא, שעשינו
את זה בשני שלבים.

היו"ר י. קרגמן:
אנחנו נסכיים את הדיון הזה ביום ב' -
31 במרץ, בחל-אביב נקיים את הישיבה הזו,
בשעה 10.00.

תודה רבה. הישיבה נעולה.